

На основу члана 83. став 1. тачка 35. Статута Факултета и члана 19. Правилника о издавачкој делатности Филозофског факултета у Нишу, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Нишу, на електронској седници, одржаној 19. фебруара 2024. године, након разматрања предлога Већа Центра за стране језике донело је одлуку о именовању рецензента за давање стручне оцене, број 81/1-15-5-01. Имам особиту част да као један од именованих рецензента доставим Факултету извештај у наставку ради доношења одговарајуће одлуке.

Рецензија рукописа др Тамаре Костић Пахноглу,
Οι χαρακτήρες της πεζογραφίας του Αντρέα Φρανκιά (Ликови у прози Андреаса
Франкјаса),
Филозофски факултет, Ниш, 2024.

Монографска студија др Тамаре Костић Пахноглу под насловом *Οι χαρακτήρες της πεζογραφίας του Αντρέα Φρανκιά (Ликови у прози Андреаса Франкјаса)*, написана је на грчком језику и обухвата 318 страница компјутерског слога. Монографија се састоји од шест поглавља и закључног разматрања у којем ауторка сумира резултате својих истраживања. Као додатак основном текстуалном корпусу, ауторка је приложила и Изабрану литературу на грчком, енглеском и француском језику.

У првом поглављу ауторка нас уводи у биографију једног од најзначајнијих послератних прозних грчких аутора, Андреаса Франкјаса, где нам истовремено даје и кратак садржај четири његова романа који су послужили као грађа за анализу карактера и психолошких стања његових књижевних јунака.

У другом поглављу, ауторка образлаже теоријско-методолошки оквир свог истраживања, у оквиру којег даје преглед општих дефиниција књижевних карактера, њихове категоризације и типологије у савременој теорији књижевности. Када је у питању методолошки оквир истраживања, ауторка се ослања превасходно на метод књижевне теоретичарке Шломит Римон-Кенан, који се заснива на реконструкцији ликова из текста употребом индикатора карактера. Ауторка сматра да је овај метод најадекватнији и најпомирљивији, када је у питању анализа карактера који се појављују у Франкјасовим романима. Овде читалац има важну улогу, јер се књижевни лик посматра као конструкт који читалац сам склапа на основу различитих наговештаја на које наилази током читања књижевног текста.

Централни део монографије представља анализа ликова, која се темељи на тумачењу радње и карактера књижевних јунака на које наилазимо у четири Франгјасова романа: *Ἀνθρώποι καὶ σπίτια* (Људи и куће), *Καυκελόπορτα* (Гвоздена капија), *Λοιμός* (Епидемија) и *Το Πλήθος* (Гомила). Ауторка у свом истраживању полази од претпоставке да су Франгјасови карактери самосвојни, као и да се ниједан од њих не налази у фокусу саме радње, тачније, у највећем броју случајева, његови романи немају протагонисте. Франгјасови карактери имају потпуну слободу у својим поступцима и мислима, дакле, нису под контролом самог писца, што је по Вангелису Атанасопулосу (2008: 55) најделикатнији задатак за сваког романописца. То се најбоље види код самог Франгјаса, где аутор кроз наратију свесно избегава да коментарише речи и поступке својих ликова. Аутор се труди да на један неутралан начин опише покрете, дијалоге и мисли својих ликова, и да на тај начин остави простора свом читаоцу да сам дође до неког закључка. Стога се Франгјасови књижевни јунаци сматрају најинтереснтнијим делом његовог књижевног стваралаштва. Ауторка сматра да овај аутор веома умешно и са елементима импресионистичког лиризма у својој прози осветљава психологију људи тог времена, где су спољашњи описи сведени у корист описа ликова и њихових поступака. Ауторка посебно наглашава једну од основних одлика Франгјасове прозе, а то је да се његови ликови нижу кроз кратке и често неповезане епизоде са становишта радње. Његови књижевни јунаци су често обични људи са приближно једнаком улогом у тексту. То су ликови који се појављују у некој одређеној групи, рефлектујући кроз њу неку одређену друштвену атмосферу и који обично заједно пролазе кроз сличне или идентичне ситуације и подједнако реагују на њих. То су обично простори где борави више људи (улица, кафић, фабрика, стадион итд.) Дакле, сви његови ликови деле исту судбину, исте стрепње, надања, будући да Франгјасова интенција није била да у својим делима ствара неке импресивне књижевне ликове, већ је акценат у његовом роману стављен на приказ једног обичног човека и његовог ефемерног живота уклопљеног у простор и време чији је у том моменту био део. Франгјас, стога, и даје својим ликовима обична имена, што је и у складу са становиштем које заступа Шломит Римон-Кенан, која везује имена ликова за њихов карактер. Ауторка, такође, истиче везу између људи и њиховог окружења, тј. простора у ком се крећу. На тај начин, Франгјас осликава и економску ситуацију својих књижевних јунака, али и њихово ментало стање. Тако су, на пример, у његова прва два романа куће биле ненасељене, јер је то било доба неимаштине, будући да је у питању био период непосредно након Другог светског рата и грађанског рата (1945-1949), па је такав приказ стања осликавао узнемиреност и несигурност људи због веома лоше економске

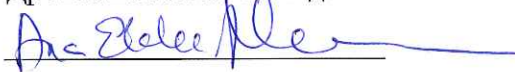

и политичке ситуације. Ауторка у завршном делу своје монографије, у којем систематично изводи своје закључке који су у складу са наведеним планом и методологијом истраживања, наводи да Франгјасова интенција није била да филигрански избруси карактере својих књижевних јунака, нити да дубље понире у њихова душевна и психолошка стања, као и да се бави коментарисањем њихових идеја и поступака. Његови књижевни портрети су саздани на основу њихових поступака и реакција на дате догађаје, тачније, Франгјасов књижевни лик није могуће сагледати независно од ситуације односно догађаја чији је и сам био део.

Имајући у виду све поменуте одлике, као и чињеницу да су публикације сличне концепције и намене нешто што представља реткост у нашој академској и широј културној средини, сматрам да би објављивање монографске студије *Οι χαρακτήρες της πεζογραφίας του Αντρέα Φραγκιά (Ликови у прози Андреаса Франгјаса)*, др Тамаре Костић Пахноглу било изузетно корисно и добродошло.

У Београду, 28.04.2024.

Др Ана Елаковић-Ненадовић

доцент Филолошког факултета Универзитета у Београду

(ужа научна област: неохеленистика)